

Ks. Stanisław Kowalczyk, *Elementy filozofii i teologii sportu*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2002, ss. 227

Bardzo popularnym zjawiskiem życia społecznego jest niewątpliwie sport. Rywalizacja sportowa nabrała szczególnych rumieńców w czasach nowożytnych, a zwłaszcza współczesnych, kiedy została wznowiona idea igrzysk olimpijskich, a potem mistrzostw świata i mistrzostw Europy. Dziś dziedzina ta zyskuje upowszechnienie dzięki mediom, zwłaszcza telewizji. Niestety sport – jak wiele innych dziedzin życia – został poddany dziś dużej ideologizacji i komercjalizacji. W czasach komunistycznych byliśmy świadkami wprzęgania sportu, a dokładniej sukcesów sportowców do walki ideologicznej, do promocji określonych, często niesprawiedliwych systemów społeczno-politycznych. Przykładem może służyć olimpiada w Berlinie w 1936 r. czy w Moskwie w r. 1980. Ostatnio zaś jesteśmy świadkami, jak w wielu regionach świata zanika idea zdrowej rywalizacji sportowej, a rozwija się sport wyczynowy i przelicza się jego sukcesy na pieniądze. Znane są np. transakcje finansowe związane z pozyskiwaniem słynnych piłkarzy do renomowanych klubów piłkarskich. Zjawisko to wymaga analizy socjologicznej i oceny moralnej.

Należy też nadmienić, że oprócz wymiaru zawodowego wyczynowego, sport ma także wymiar amatorski, prywatny. Niektórzy czynnie uprawiają różne dyscypliny sportu dla zdrowia, dla zachowania dobrej kondycji fizycznej.

Współczesne upowszechnienie sportu, fakt, iż stał się on fenomenem masowym, sprawił, że zainteresowały się nim różne dyscypliny naukowe takie, jak: psychologia, socjologia, pedagogika, medycyna, ekonomia i inne.

Sport jako czynność człowieka podlega – jak każda inna ludzka czynność – kwalifikacji moralnej. Jak każda dziedzina, tak i ta może się stać przedmiotem refleksji etycznej, filozoficznej i teologicznej.

Dobrze się stało, że otrzymaliśmy od ks. prof. Stanisława Kowalczyka, autora wielu książek z zakresu filozofii Boga, człowieka, kultury, religii, pozycję książkową poświęconą tej właśnie dziedzinie ludzkiej działalności. Autor odnosi się do tego zjawiska z punktu widzenia filozofii i teologii.

Praca autora jest podzielona na pięć części. Pierwsza poświęcona jest ontologii sportu. Autor porusza tu m.in. takie problemy, jak: nurty filozofii sportu, natura i typy sportu, elementy ontologiczne sportu i jego cele, wartości witalne sportu – zdrowie.

W drugiej części jest ukazany społeczny wymiar sportu. Autor pisze tu o funkcji społeczno-integracyjnej i pedagogice sportu. Ukazuje wymiar krajowy i międzynarodowy tej aktywności ludzkiej. Wspomina także o zagrożeniach i deformacjach sportu.

Część następną poświęcona jest zagadnieniu etyki sportu. Wskazuje się tu na podstawy etyki sportu, na podstawowe wartości i sprawności sportu oraz na specyfikę etyki sportu.

Część czwarta dotyka zagadnienia estetyki sportu. Autor omawia tu następujące zagadnienia: wartości estetyczne sportu, relacje sportu do sztuki, symbolika i mitologia sportu oraz olimpiady a olimpizm.

W części ostatniej zajmuje się autor teologią sportu. Mówi tu o biblijnych tekstach dotyczących tej dziedziny życia. Omawia kulturę fizyczną w myśli patrystycznej, średnio-wiecznej i we współczesnym nauczaniu Kościoła. Omawia także relację sportu do Dekalogu i do chrześcijaństwa.

Praca ks. Kowalczyka jest dziełem ważnym i bardzo potrzebnym w polskiej literaturze filozoficznej i teologicznej. Nikt dotąd tak wieloaspektowo nie odniósł się do tego zjawiska, jak właśnie uczynił to autor. Potrafił ukazać zarówno blaski, jak i cienie współczesnego sportu, wskazując jaką rolę może pełnić w życiu osobistym i społecznym, ale także jakie niesie zagrożenia dla życia indywidualnego i społecznego. Autor ukazał sport jako nieodzowne remedium dla zachowania równowagi psychosomatycznej i zdrowia. Ukazał także rolę sportu w kształtowaniu charakteru. Uwydatnił wymiar pedagogiczny i etyczny tej domeny ludzkiego życia.

Praca autora jest osadzona w klimacie filozofii klasycznej. Znajdujemy w niej aspekt historyczny badanego zagadnienia, ale także rozwinięty jest dość szeroko jego wymiar systematyczny i merytoryczny. Dobrze byłoby, żeby książka trafiła do rąk nie tylko sportowców czynnych, ale i do miłośników sportu, do tzw. kibiców. Ubogaca ona bowiem nasze patrzenie na tę dziś bardzo znaczącą i wpływową dziedzinę indywidualnego i społecznego życia człowieka.

ks. Ignacy Dec